

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННІ «Каразінський інститут
міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ
«27» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ГЛОБАЛЬНА ПОЛІТИКА

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«27» серпня 2026 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Валентина ШАМРАЄВА, д. політ. наук, професор, професор кафедри міжнародних відносин.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол №1 від «26» серпня 2026 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Наталія ВІННИКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Ганна ПАНАСЕНКО

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та глобальна політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та глобальна політика» є формування у студентів цілісного уявлення про становлення, функціонування та трансформацію сучасної системи міжнародних відносин і глобальної політики від другої половини ХХ століття до сьогодення; розуміння основних історичних етапів розвитку міжнародної системи, закономірностей взаємодії держав та інших міжнародних акторів, процесів глобалізації, регіоналізації та трансформації міжнародного порядку; формування навичок комплексного аналізу сучасних міжнародно-політичних процесів, глобальних викликів і проблем, а також визначення місця та ролі України в сучасній системі міжнародних відносин.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів системного уявлення про основні етапи розвитку міжнародних відносин і глобальної політики у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття; ознайомлення з особливостями функціонування біполярної, постбіполярної та сучасної міжнародних систем; розкриття причин і наслідків завершення «холодної війни» та трансформації міжнародного порядку; визначення ролі держав, міжнародних організацій, транснаціональних корпорацій, неурядових організацій та інших недержавних акторів у світовій політиці; оволодіння основною термінологією та поняттями у сфері міжнародних відносин і глобальної політики; аналіз процесів глобалізації, регіоналізації та інтеграції; дослідження основних проблем міжнародної безпеки, глобального управління та міжнародного співробітництва; визначення впливу економічних, технологічних, інформаційних, екологічних та соціальних чинників на сучасні міжнародні відносини; формування навичок аналізу міжнародних конфліктів і криз; розуміння особливостей сучасної геополітичної конкуренції та трансформації глобального порядку; аналіз впливу російсько-української війни на систему міжнародних відносин та глобальну безпеку; обґрунтування місця і ролі України у сучасній міжнародній системі та глобальній політиці.

1.3. Кількість кредитів: 4

1.4. Загальна кількість годин: 120*

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні закономірності, тенденції та особливості розвитку міжнародних відносин і глобальної політики від другої половини ХХ століття до сьогодення, процеси формування, функціонування та трансформації міжнародних систем, взаємодія основних державних і недержавних акторів, механізми міжнародного співробітництва та суперництва, глобальні політичні, економічні, безпекові, соціальні, інформаційні, технологічні та екологічні процеси, а також сучасні виклики та перспективи розвитку міжнародного порядку.

Програма навчальної дисципліни складається з однієї частини (15 тем), побудованої за **історико-хронологічним принципом**, у межах якої послідовно розглядаються основні етапи розвитку міжнародних відносин і глобальної політики від формування біполярної системи після Другої світової війни до сучасного етапу трансформації міжнародного

порядку. Особлива увага приділяється формуванню та розвитку системи міжнародних відносин у період «холодної війни», процесам деколонізації та становлення «Глобального Півдня», розрядці міжнародної напруженості, завершенню біполярного протистояння, становленню постбіполярного міжнародного порядку, поглибленню глобалізації, появі нових центрів сили, трансформації міжнародної безпеки після терористичних атак 11 вересня 2001 року, розвитку цифрового та інформаційного виміру міжнародної політики, глобальним наслідкам пандемії COVID-19, повномасштабній війні Російської Федерації проти України та її впливу на сучасну систему міжнародних відносин..

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
56 год. (в т.ч. інд.завдання)	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
30 год. курсова робота	

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а

також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН13. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.

РН23. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

Відповідно до ОПП
(<https://international-relations-tourism.karazin.ua/themes/irtb/resources/71e47486527043e4b0c721375f3ba150.pdf>).

1.8. Пререквізити: вивчення дисциплін «Історія України: цивілізаційний вимір», «Політичні студії», «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Формування біполярної системи міжнародних відносин у другій половині XX століття

Завершення Другої світової війни та формування нового міжнародного порядку. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин. Створення Організації Об'єднаних Націй. Формування двох центрів сили. США та СРСР як основні актори міжнародної політики. Створення НАТО та Організації Варшавського договору. Початок «холодної війни». Ідеологічне, політичне, військове та економічне протистояння.

Тема 2. Міжнародні відносини в умовах «холодної війни»: конфронтація та пошук стратегічної стабільності

Основні етапи «холодної війни». Доктрина стримування. Берлінські кризи. Корейська війна. Карибська криза та проблема ядерного протистояння. Гонка озброєнь. Формування системи стратегічного ядерного стримування. Договори про контроль над озброєннями. Міжнародні конфлікти та опосередковане протистояння наддержав.

Тема 3. Деколонізація та становлення країн «третього світу» у глобальній політиці

Розпад колоніальної системи. Виникнення нових незалежних держав. Національно-визвольні рухи та їхній вплив на міжнародні відносини. Роль ООН у процесах деколонізації. Рух неприєднання. Формування «Глобального Півдня». Проблема нерівності у світовій політиці. Новий міжнародний економічний порядок. Північ–Південь як один із ключових вимірів глобальної політики.

Тема 4. Розрядка міжнародної напруженості та трансформація міжнародних відносин у 1970-х роках

Передумови та особливості політики розрядки. Радянсько-американські відносини. Нормалізація відносин між Сходом і Заходом. Гельсінський процес. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року. Європейська безпекова архітектура. Розвиток міжнародного економічного співробітництва. Нові центри економічної сили.

Тема 5. Загострення «холодної війни» та криза біполярної системи у 1980-х роках

Відновлення конфронтації між Сходом і Заходом. Афганська війна. Євrorакетна криза. Політика адміністрації Р. Рейгана. Економічні та технологічні фактори ослаблення СРСР. «Нове політичне мислення» М. Горбачова. Демократичні трансформації у Центральній та Східній Європі. Падіння Берлінської стіни. Передумови завершення «холодної війни».

Тема 6. Завершення біполярності та формування постбіполярної системи міжнародних відносин

Розпад СРСР та припинення існування біполярної системи. Проголошення незалежності України. Формування нових держав і міжнародних акторів. Питання міжнародного правонаступництва. Дебати щодо характеру нового міжнародного порядку. Однополярність, багатополарність та концепція «моменту однополярності». Роль США у міжнародній системі 1990-х років.

Тема 7. Міжнародні відносини та глобальна політика у 1990-х роках: глобалізація та інституціоналізація

Поглиблення глобалізації. Розширення міжнародного економічного співробітництва. Створення Світової організації торгівлі. Посилення ролі міжнародних фінансових організацій. Розширення НАТО та Європейського Союзу. Розвиток регіональної інтеграції. Гуманітарний вимір міжнародної політики. Миротворчі операції ООН. Гуманітарні інтервенції. Конфлікти на Балканах та їхній вплив на систему міжнародної безпеки.

Тема 8. Міжнародні відносини на початку XXI століття: після 11 вересня 2001 року

Терористичні атаки 11 вересня 2001 року та їхній вплив на міжнародну систему. Глобальна боротьба з тероризмом. Війна в Афганістані. Війна в Іраку. Трансформація підходів до міжнародної безпеки. Проблема превентивного застосування сили. Роль НАТО та міжнародних коаліцій. Посилення значення недержавних акторів. Міжнародний тероризм як глобальна проблема.

Тема 9. Глобалізація, нові центри сили та трансформація міжнародного порядку у 2000-х роках

Посилення Китаю як глобального актора. Зростання ролі країн BRICS. Формування нових центрів економічної та політичної сили. Відносини США–Китай. Трансформація ролі Російської Федерації у міжнародній системі. Енергетична дипломатія. Глобальні економічні кризи. Фінансова криза 2008 року та її наслідки для глобального управління. Проблема реформування міжнародних інституцій.

Тема 10. Криза європейської та глобальної безпеки у 2010-х роках

«Арабська весна» та її міжнародні наслідки. Сирійський конфлікт. Загострення суперництва регіональних і глобальних держав. Анексія Криму Російською Федерацією та початок російсько-української війни у 2014 році. Війна на Донбасі. Міжнародні санкції. Мінський процес. Трансформація європейської безпекової політики. Повернення проблеми великодержавного суперництва.

Тема 11. Глобальна політика у 2010-х роках: цифровізація, інформаційні технології та нові форми суперництва

Цифрова трансформація міжнародних відносин. Інформаційна та кібербезпека. Кібератаки як інструмент міжнародної політики. Соціальні мережі та політична

мобілізація. Дезінформація та інформаційні операції. Цифрова дипломатія. Штучний інтелект і технологічне суперництво. Технологічна конкуренція США та Китаю. Формування нового цифрового виміру глобальної політики.

Тема 12. Міжнародні відносини в умовах глобальної пандемії та загострення системних суперечностей

Пандемія COVID-19 та її вплив на міжнародні відносини. Глобальне управління кризами. Роль ВООЗ та інших міжнародних організацій. Вакцинна дипломатія. Трансформація глобальних ланцюгів постачання. Економічні та соціальні наслідки пандемії. Посилення конкуренції між глобальними центрами сили. Загострення проблеми стратегічної автономії держав.

Тема 13. Повномасштабна війна Росії проти України та трансформація міжнародного порядку

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Війна як фактор трансформації європейської та глобальної безпеки. Реакція ООН, ЄС, НАТО та інших міжнародних організацій. Міжнародні санкції та санкційна дипломатія. Військова, фінансова та гуманітарна підтримка України. Міжнародна ізоляція Росії та проблема обходу санкцій. Продовольча, енергетична та міграційна безпека. Формування нової архітектури європейської безпеки.

Тема 14. Сучасна глобальна політика: багатополярність, геополітична конкуренція та фрагментація міжнародної системи

Трансформація співвідношення сил у сучасному світі. США, Китай, Європейський Союз, Індія та інші центри сили. Стратегічне суперництво США і Китаю. Роль BRICS та інших форматів міжнародного співробітництва. Проблеми реформування ООН та Ради Безпеки ООН. Фрагментація глобального управління. Економічна безпека, санкції та «збройні» взаємозалежності. Регіоналізація глобальної політики. Проблема майбутнього міжнародного порядку.

Тема 15. Глобальна політика у 2020-х роках: сучасні виклики та перспективи міжнародних відносин

Сучасний етап розвитку міжнародної системи. Війна в Україні та її довгострокові глобальні наслідки. Конкуренція моделей міжнародного порядку. Майбутнє міжнародної безпеки. Ядерне стримування та контроль над озброєннями. Кліматичні зміни та глобальна екологічна політика. Енергетична та продовольча безпека. Міграція. Штучний інтелект і технологічні трансформації. Кібербезпека. Глобальна нерівність і проблеми розвитку. Перспективи міжнародного співробітництва та можливі сценарії розвитку міжнародної системи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	ус ьо го	у тому числі					ус ьо го	у тому числі				
		ле к.	пр.	ла б.	ін д.	с.р. .		ле к.	пр.	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Формування біполярної системи міжнародних відносин у	6	2	2	-	-	2	-		-	-	-	-

другій половині XX століття												
Тема 2. Міжнародні відносини в умовах «холодної війни»: конфронтація та пошук стратегічної стабільності	6	2	2	-	-	2		-		-	-	-
Тема 3. Деколонізація та становлення країн «третього світу» у глобальній політиці	6	2	2	-	-	2			-	-	-	-
Тема 4. Розрядка міжнародної напруженості та трансформація міжнародних відносин у 1970-х роках	6	2	2	-	-	2		-		-	-	
Тема 5. Загострення «холодної війни» та криза біполярної системи у 1980-х роках	6	2	2	-	-	2			-	-	-	
Тема 6. Завершення біполярності та формування постбіполярної системи міжнародних відносин	6	2	2	-	-	2				-	-	-
Тема 7. Міжнародні відносини та глобальна політика у 1990-х роках: глобалізація та інституціоналізація	6	2	2	-	-	2			-	-	-	-
Тема 8. Міжнародні відносини на початку XXI століття: після 11 вересня 2001 року	6	2	2	-	-	2				-	-	
Тема 9. Глобалізація, нові центри сили та трансформація міжнародного порядку у 2000-х роках	6	2	2			2						
Тема 10. Криза європейської та глобальної безпеки у 2010-х роках	6	2	2			2						
Тема 11. Глобальна політика у 2010-х роках: цифровізація, інформаційні технології та нові форми суперництва	5	2	2			1						
Тема 12. Міжнародні відносини в умовах	5	2	2			1						

глобальної пандемії та загострення системних суперечностей												
Тема 13. Повномасштабна війна Росії проти України та трансформація міжнародного порядку	5	2	2			1						
Тема 14. Сучасна глобальна політика: багатополарність, геополітична конкуренція та фрагментація міжнародної системи	5	2	2			1						
Тема 15. Глобальна політика у 2020-х роках: сучасні виклики та перспективи міжнародних відносин	10	4	4			2						
Курсова робота	30				30							
Усього годин:	120	32	32	-	30	26				-	-	

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин Денна
1.	Формування біполярної системи міжнародних відносин у другій половині XX століття	2
2.	Міжнародні відносини в умовах «холодної війни»: конфронтація та пошук стратегічної стабільності	2
3.	Деколонізація та становлення країн «третього світу» у глобальній політиці	2
4.	Розрядка міжнародної напруженості та трансформація міжнародних відносин у 1970-х роках	2
5.	Загострення «холодної війни» та криза біполярної системи у 1980-х роках	2
6.	Завершення біполярності та формування постбіполярної системи міжнародних відносин	2
7.	Міжнародні відносини та глобальна політика у 1990-х роках: глобалізація та інституціоналізація	2
8.	Міжнародні відносини на початку XXI століття: після 11 вересня 2001 року	2
9	Глобалізація, нові центри сили та трансформація міжнародного порядку у 2000-х роках	2
10	Криза європейської та глобальної безпеки у 2010-х роках	2
11	Глобальна політика у 2010-х роках: цифровізація, інформаційні технології та нові форми суперництва	2
12	Міжнародні відносини в умовах глобальної пандемії та загострення системних суперечностей	2
13	Повномасштабна війна Росії проти України та трансформація міжнародного порядку	2

14	Сучасна глобальна політика: багатополярність, геополітична конкуренція та фрагментація міжнародної системи	2
15-16	Глобальна політика у 2020-х роках: сучасні виклики та перспективи міжнародних відносин	4
Разом:		32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин денна
1.	Тема 1. Формування біполярної системи міжнародних відносин у другій половині ХХ століття. завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
2.	Тема 2. Міжнародні відносини в умовах «холодної війни»: конфронтація та пошук стратегічної стабільності завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
3.	Тема 3. Деколонізація та становлення країн «третього світу» у глобальній політиці завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
4.	Тема 4. Розрядка міжнародної напруженості та трансформація міжнародних відносин у 1970-х роках завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
5.	Тема 5. Загострення «холодної війни» та криза біполярної системи у 1980-х роках завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
6.	Тема 6. Завершення біполярності та формування постбіполярної системи міжнародних відносин завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
7.	Тема 7. Міжнародні відносини та глобальна політика у 1990-х роках: глобалізація та інституціоналізація завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
8.	Тема 8. Міжнародні відносини на початку ХХІ століття: після 11 вересня 2001 року завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2

9	Тема 9. Глобалізація, нові центри сили та трансформація міжнародного порядку у 2000-х роках завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
10	Тема10. Криза європейської та глобальної безпеки у 2010-х роках завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
11	Тема 11. Глобальна політика у 2010-х роках: цифровізація, інформаційні технології та нові форми суперництва завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	1
12	Тема 12. Міжнародні відносини в умовах глобальної пандемії та загострення системних суперечностей завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	1
13	Тема 13. Повномасштабна війна Росії проти України та трансформація міжнародного порядку завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика».	1
14	Тема 14. Сучасна глобальна політика: багатополярність, геополітична конкуренція та фрагментація міжнародної системи завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	1
15	Тема 15. Глобальна політика у 2020-х роках: сучасні виклики та перспективи міжнародних відносин завдання: ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей, виконання завдання у дистанційному курсі у Moodle «Міжнародні відносини та глобальна політика»	2
	Курсова робота	30
	Разом:	56

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання курсової роботи, що виконується під час самостійної роботи. Курсова робота є індивідуальним завданням, яке передбачає самостійне виконання студентом певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Курсова робота повинна мати чітку і логічну структуру, складовими якої є титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (два розділи), висновки та список використаних джерел.

У вступі необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми, її значимість, визначити мету і завдання курсової роботи, предмет та об'єкт, вказати методи дослідження, що використовувались під час написання курсової роботи.

У процесі написання основної частини необхідно відповідно до плану розкрити суть вибраної теми. Обов'язково окремим питанням виділяються проблемні й дискусійні

аспекти дослідження. При цьому наводяться аналітичні матеріали, подається їх аналіз.

У висновках курсової роботи підводяться підсумки з усіх висвітлених питань, визначаються шляхи і напрями вирішення проблемних аспектів теми. Рекомендації можуть бути розроблені студентом як самостійно, так і через узагальнення пропозицій, що містяться у літературних джерелах.

Наявність у роботі ілюстрацій, які називаються «рисунками» (схеми, діаграми, графіки), дає змогу викласти матеріал більш доказово, полегшує його сприйняття.

Обсяг текстової частини роботи має бути в межах 30 сторінок стандартного формату А4 (210x297 мм). Шрифт – 14, інтервал між рядками – 1,5. Times New Roman.

Всі сторінки зазначених елементів курсової роботи (крім титульної сторінки) підлягають нумерації в правому верхньому куті аркуша.

Текст курсової роботи необхідно друкувати на текстовому полі сторінки розміром 170/257 мм, залишаючи, відповідно, береги таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності, щільність тексту – однаковою.

Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 1,25.

Теми курсових робіт

1. Вплив глобалізації на суверенітет сучасних держав.
2. Технологічна глобалізація і цифрова революція як фактор трансформації міжнародних відносин.
3. Антиглобалістські рухи та політичний популізм у глобальній політиці XXI століття.
4. Взаємодія глобалізації та регіоналізації: суперечність чи взаємодоповнення?
5. Транснаціональні корпорації як нові гравці глобальної політики.
6. НАТО як глобальний безпековий альянс: роль та трансформація.
7. Міжнародні неурядові організації у процесі врегулювання конфліктів.
8. Роль медіа та соціальних мереж у міжнародних відносинах.
9. Громадянське суспільство як суб'єкт глобальної політики.
10. Роль військово-політичних альянсів у системі міжнародних відносин.
11. Концепції «жорсткої сили» та «м'якої сили» у зовнішній політиці держав.
12. Роль малих і середніх держав у глобальних процесах XXI століття.
13. Баланс сил як механізм забезпечення міжнародної стабільності.
14. Національні інтереси як основа зовнішньої політики держави.
15. Механізми формування зовнішньої політики: інституції, еліти та суспільна думка.
16. Зовнішньополітичні пріоритети Європейського Союзу в умовах криз.
17. Дипломатія як інструмент реалізації національних інтересів у глобальному світі.
18. Економічна дипломатія: теорія та практика у XXI столітті.
19. Публічна дипломатія як інструмент зовнішньополітичної стратегії.
20. Кібербезпека та інформаційні війни у сучасних міжнародних відносинах.
21. Гібридні війни як феномен сучасних міжнародних відносин.
22. Кібербезпека і міжнародні відносини: виклики та перспективи регулювання.
23. Енергетична безпека як ключовий фактор глобальної стабільності.
24. Кліматичні зміни та їхній вплив на глобальну стабільність.
25. Міжнародне співробітництво у боротьбі з тероризмом.
26. Штучний інтелект як новий фактор у міжнародних відносинах.

26. Соціальні мережі та цифрова дипломатія: нові інструменти глобальної політики.
27. Військово-політичні доктрини США та їх глобальний вплив.
28. Технологічне суперництво США і Китаю: наслідки для світового порядку.
29. Проблема цифрової нерівності у глобальному світі.
30. Зовнішньополітична стратегія США у багатополлярному світі: виклики та перспективи.
31. Китай як глобальний лідер: «Один пояс, один шлях» і трансформація міжнародних відносин.
32. Європейський Союз як актор глобальної політики: між внутрішніми кризами та зовнішніми викликами.
33. Україна у системі глобальної безпеки: роль у протидії гібридним загрозам.
34. Індія як новий центр сили у міжнародних відносинах XXI століття.

7. Методи навчання

Метод навчання:

пояснювально-ілюстративний метод,
метод проблемного викладу,
частково-пошуковий,
дослідницький метод,
дискусійні методи.

8. Методи контролю

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, оцінювання індивідуальних завдань, підсумковий семестровий.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, який забезпечує цей курс.

Поточний контроль проводиться під час усіх видів аудиторних занять протягом семестру. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування на практичних, семінарських заняттях чи лекціях, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування тощо. Максимальна сума балів - 40, та максимальна оцінка курсової роботи - 20 балів.

Семестровий екзамен – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентами лекційного матеріалу, а також виконаних ними певних робіт на семінарських заняттях. Екзамен проводиться у вигляді тестування на платформі дистанційного курсу “Міжнародні відносини та глобальна політика”

Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні екзамену з навчальної дисципліни, складає 40 балів.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних при складанні семестрового екзамену.

Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота																Разом	Екзамен	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т. 10	Т. 11	Т. 12	Т. 13	Т. 14	Т. 15	Курсо в робот а			

2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	20	60	40	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	-----

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів в рамках поточної успішності, але в межах поточної успішності.

Відповідь на семінарському занятті – **1-3 балів**.

Критерії оцінювання усної відповіді.

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських заняттях в п'ятибальній шкалі оцінок.

3 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом усього семінарського заняття;
- дає повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами з доктринальних джерел та посиланням на джерела;

- все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються;

- правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

2,5 бали ставиться за наступних умов:

- студент активно працює протягом семінарського заняття;
- дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег;

- недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

2 бали ставиться за наступних умов:

- студент на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача;
- в цілому виявляє знання основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає помилки і усвідомлює їх тільки після вказівки викладача;
- відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, причому відповіді нечіткі;

- не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається;

1,5 бали ставиться за наступних умов:

- допускає суттєві помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача;

- студент виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її;

- викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.

1 бал ставиться за наступних умов:

- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;

- виявляє нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання контрольних та екзаменаційних робіт.

Контрольні та екзаменаційні роботи виконуються у письмовій формі. Контрольна робота (поточний контроль) складається з 10 тестових завдань. Екзаменаційна робота – із 40 тестових завдань, кожне тестове завдання має п'ять варіантів відповідей, тільки одне яких є правильним; за кожную правильну відповідь нараховується один бал.

Критерії оцінювання курсової роботи:

19–20 - робота виконана на високому науковому рівні; тема розкрита повністю; використано достатню й актуальну джерельну базу; наявний самостійний аналіз, аргументовані висновки; робота оформлена відповідно до вимог; здобувач упевнено володіє матеріалом під час захисту.

16–18 - робота виконана на достатньо високому рівні; основні завдання виконано; аналіз є змістовним, але окремі положення недостатньо аргументовані або потребують поглиблення; наявні незначні недоліки в оформленні чи захисті.

13–15 - робота загалом відповідає темі та поставленим завданням, але має окремі змістові й методичні недоліки; переважає описовість; самостійний аналіз недостатньо виражений; висновки частково відповідають результатам дослідження.

10–12 - тема розкрита неповною мірою; джерельна база обмежена; аналіз поверховий; наявні істотні недоліки структури, аргументації або оформлення; під час захисту здобувач демонструє неповне володіння матеріалом.

6–9 - робота має суттєві змістові та структурні недоліки, недостатньо відповідає поставленій меті; джерела використано фрагментарно; висновки недостатньо обґрунтовані; захист показує недостатній рівень засвоєння матеріалу.

1–5 - робота істотно не відповідає темі або вимогам; дослідження має фрагментарний характер; відсутній належний аналіз і обґрунтовані висновки.

0 - Курсова робота не подана, не захищена або встановлено порушення академічної доброчесності, що унеможлиблює її позитивне оцінювання.

Політика використання ШІ

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.

- Курс має бути погоджений з викладачем.

- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію наукових статей або тез досліджень. Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.

- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 3 балів.

- Публікація тез конференції: до 5 балів.

- Публікація статті у фаховому науковому виданні: до 15 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
0-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

Дистанційний курс “Міжнародні відносини та глобальна політика” URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2741>

1. Бурейко Н., Максак Г., Шелест Г. Українська призма: Зовнішня політика 2021. Київ: Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта, 2022. 328 с. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/19293.pdf>

2. Глобалізація і глобалістика: навчальний посібник / В. В. Зінченко. Львів: «Новий Світ-2000», 2025. 428 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wpcontent/uploads/2019/11/Hlobvalizatsiia-i-hlobalistyka.pdf>

3. Глобалізація та політика національної безпеки: підручник / під ред. Петра Юхименка. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.

4. Гудзеляк І., Ванда І. Політична географія: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 180 с. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/12/Hudzeliak-Politychna-heohrafiia-book_2021.pdf

5. Дронов В.Ю. Міжнародні відносини та світова політика: навч.-метод. посіб. / В.Ю. Дронов; НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. 132 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/d068b6f9-aef2-4d77-ad88-28079dcb345b/download>
6. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин : підручник / І.А. Єремєєва. Дніпро: ДДУВС, 2023. 140 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/13072>
7. Історія міжнародних відносин: навчально-методичний посібник / укл.: І.М. Коваль, Ю. І. Майстренко. Одеса : Астропринт, 2024. 132 с.
8. Коваль І. М. Світова політика та міжнародні відносини XX–XXI століть: навчально-методичний посібник / І. М. Коваль, Ю. І. Майстренко; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. Одеса: Астропринт, 2021. 120 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/bitstreams/0c4a9a50-8d6b-43e9-9bc6-538c531baa2a/download>
9. Маленко Я. В., Ворошилова Н. В., Поздній Є. В. Глобалізація та екологічні проблеми: навчальний посібник / за ред. Я. В. Маленко. Кривий Ріг: КДПУ, 2024. Частина І. 291 с. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/10704>
10. Мателешко Ю.П. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. / Ю.П. Мателешко; рец.: І.Ф. Гурак, М.М. Шелемба; М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород: Говерла, 2020. 156 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/bitstreams/2c7e43d6-8824-4e8f-aafc-1332a4acbcaa/download>
11. Милосердна І.М. Геополітика: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса, 2023. 89 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/62e6a701-5a03-4562-bc8d-b599b62c4dad/download>
12. Міжнародна інформаційна безпека: підручник / Є. Макаренко [та ін.]; Навч.- наук. ін-т міжнар. відносин, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: VADEX, 2023. 539 с.
13. Міжнародні відносини та світова політика: навчальний посібник / О.М. Кузь, Д.С. Коротков, Д.Ю. Михайличенко, О.В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u362/mizhnarodni_vidnosini_ta_sp.pdf
14. Міжнародні відносини та світова політика: навчально-методичний посібник / Ю.В. Чайковський, Р.Ф. Харитонов. Одеса: 2022. 43 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/4a502c56-0e63-4bdb-90ef-f522f86f0f16>
15. Міжнародні відносини: навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти / Оборський Г.О., Чістякова І.М., Воробйова Г.В. Київ, 2023. 178 с.
16. Проскурня О.М. Світова та конкурентна політика країн Європейського союзу: конспект лекцій. Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут». Харків: НТУ «ХПІ», 2020. 41 с. URL: http://web.kpi.kharkov.ua/bapm/wpcontent/uploads/sites/28/2020/03/Meterial_for_M1..pdf

17. Скворець В.О., Бірюкова Т.Ф. Глобалізація: соціологічний аналіз: навчальний посібник. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. 142 с. URL:

<https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/19194/3/0057692.pdf>

18. Теорія міжнародних відносин: підручник / М.П. Требін, Л.М. Герасіна. Харків: Право, 2022. 472 с.

19. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження / ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» Київ, 2022. 328 с.

20. Шевченко С.О. Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток: навч. посібник / С.О. Шевченко, Н.С. Сидоренко, Н. А. Липовська. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.

Додаткова література

21. Baylis J., Smith S., Owens P. (eds.) The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations. 8th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020. 648 p.

22. Dunne T., Kurki M., Smith S. (eds.) International Relations Theories: Discipline and Diversity. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020/2021. 424 p.

23. Frieden J. A., Lake D. A., Schultz K. A. World Politics: Interests, Interactions, Institutions. 5th ed. New York: W. W. Norton, 2021. 752 p.

24. Ravenhill J. (ed.) Global Political Economy. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2020. 536 p.

25. Bukovansky M. et al. (eds.) The Oxford Handbook of History and International Relations. Oxford: Oxford University Press, 2023. 768 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». URL: <https://periodicals.karazin.ua/ssms/issue/view/1076>

2. Дослідження міжнародних відносин. URL: <http://moyaosvita.com.ua/istoriya/doslidzhennya-mizhnarodnix-vidnosin/>

3. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint>

4. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. URL: <http://international-relations.knukim.edu.ua/>

5. Закон України «Про Основні напрями зовнішньої політики України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>

6. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua>

12 Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі “Міжнародні відносини та глобальна політика” URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=2741>

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20____ р.